

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

25. juuni 2015*

Eelotsusetaotlus — Direktiivid 94/19/EÜ ja 97/9/EÜ — Hoiuste ja investeringute tagamise skeemid —
Säästmis- ja investeerimisvahendid — Finantsinstrument direktiivi 2004/39/EÜ tähenduses —
Tagatisskeemi alt väljajätmine — Vahetu õigusmõju — Direktiivi 97/9/EÜ kohaldamise tingimused

Kohtuasjas C-671/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos Aukščiausiasis Teismas'e (Leedu) 16. detsembri 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. detsembril 2013, menetlustes, mille algatasid

„Indėlių ir investicijų draudimas” VI,

Virgilijus Vidutis Nemaniūnas,

menetluses osalesid:

Vitoldas Guliavičius,

bankas „Snoras” AB, likvideerimisel,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts teise koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ja J. L. da Cruz Vilaça (ettekandja),

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 20. novembri 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- „Indėlių ir investicijų draudimas” VI, esindaja: A. Mažintienė, keda abistasid *advokatai* V. Drizga ja A. Šekštelo,
- V. Guliavičius, esindajad: *advokatai* G. Subačiūtė ja A. Milinis,
- bankas „Snoras” AB, likvideerimisel, esindajad: *advokatai* K. Švirinas ja I. Dargužas,
- Leedu valitsus, esindajad: V. Kazlauskaitė-Švenčionienė ja D. Kriaučiūnas,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

— Euroopa Komisjon, esindajad: K.-P. Wojcik ja A. Steiblytė,

olles 26. veebruari 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiivi 94/19/EÜ hoiuste tagamise skeemide kohta (EÜT L 135, lk 5; ELT eriväljaanne 06/02, lk 252), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta direktiiviga 2009/14/EÜ (ELT L 68, lk 3, edaspidi „direktiiv 94/19”), artikli 1 punkti 1, artikli 3 lõiget 1 ja artikli 7 lõikeid 1 ja 2, direktiivi 94/19 I lisa punkti 12 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. märtsi 1997. aasta direktiivi 97/9/EÜ investeringute tagamise skeemide kohta (EÜT L 84, lk 22; ELT eriväljaanne 06/02, lk 311) artikli 2 lõikeid 2 ja 3 ning artikli 4 lõikeid 1 ja 2.
- 2 Taotlus on esitatud menetlustes, mille algatasid „Indėlių ir investicijų draudimas” VI (edaspidi „IID”) ja M. Nemaniūnas seoses hoiusesertifikaadi omandamise lepingu ja mitme võlakirjade märkimise lepingu kehtivusega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Nõukogu 8. detsembri 1986. aasta direktiivi 86/635/EMÜ pankade ja muude rahaasutuste raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohta (EÜT L 372, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 157) artikli 20 lõige 1 sätestab sertifikaadiga tõendatud võlgu käsitleva kirje 3 kohta:

„Sellel kirjel hõlmatakse nii võlakirjad kui ka võlad, mille eest on välja lastud siirdvõlatähti, eriti hoiukviitungid, *bons de caisse* ja oma aktseptidest ja lihtvekslitest tulenevad kohustused.”

- 4 Direktiivi 94/19 põhjendused 16 ja 18 näevad ette:

„[...] ühelt poolt ei tohiks käesoleva direktiiviga ettenähtud miinimumkaitsetase jätta liiga suurt osa hoiuseid kaitseta, seda nii tarbijakaitse kui ka rahandussüsteemi stabiilsuse huvides; [...]

[...]

[...] liikmesriik peab saama teatavat liiki eraldi loetletud hoiuseid või hoiustajaid hoiuste tagamise skeemide võimaldatavast kaitsest ilma jätta, kui ta leiab, et need ei vaja erilist kaitset”.

- 5 Nimetatud direktiivi artikli 1 punkt 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) hoius – igasugune kreditsaldo, mis tekib kontole jäänud vahenditest või tavalisest pangandustegevusest tulenevates ajutistes olukordades ja mille krediidasutus peab kohaldatavate juriidiliste ja lepinguliste tingimuste kohaselt tagasi maksma, ning igasugune krediidasutuse võlg, mida tõendab tema väljastatud sertifikaat.

[...]”.

6 Direktiivi artikli 3 lõige 1 sätestab:

„Iga liikmesriik tagab ühe või mitme hoiuste tagamise skeemi sisseseadmise ja ametliku tunnustamise oma territooriumil. Ükski direktiivi 77/780/EMÜ artikli 3 kohaselt asjaomases liikmesriigis tegevusloa saanud krediitdiasutus ei või vastu võtta hoiuseid, kui ta ei kuulu mõnda sellisesse skeemi, välja arvatud teises lõigus ja lõikes 4 sätestatud juhtudel.

[...]”.

7 Direktiivi 94/19 artikli 7 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Liikmesriigid tagavad, et hoiuste peatamise korral on iga hoiustaja hoiused kokku tagatud vähemalt 50 000 euro ulatuses.

[...]

2. Liikmesriigid võivad sätestada, et teatavad hoiustajad või hoiused jäetakse kaitseta või et neile pakutakse väiksemat kaitset. Need erandid on loetletud I lisas.”

8 Kõnealuse direktiivi I lisa „Artikli 7 lõikes 2 nimetatud erandite loend” punktis 12 on kirjas:

„Sellesama asutuse väljalastud võlakirjad ning oma aktseptidest ja lihtvekslitest tulenevad kohustused.”

9 Direktiivi 97/9 põhjendus 9 näeb ette:

„investeerimisühingu mõiste hõlmab krediitdiasutusi, kellel on lubatud osutada investeerimisteenuseid; iga selline krediitdiasutus peab samuti kuuluma investeringute tagamise skeemi, et hõlmata tema investeerimistegevust; sellistelt krediitdiasutustelt ei ole siiski vaja nõuda kuulumist kahte erinevasse skeemi, kui üks skeem vastab nii käesoleva direktiivi kui ka [...] direktiivi 94/19/EÜ nõuetele; krediitdiasutusteks olevate investeerimisühingute puhul võib siiski teatavatel juhtudel olla raske eristada direktiiviga 94/19/EÜ hõlmatud hoiuseid ja seoses investeerimistegevusega nende valduses olevat raha; liikmesriikidel tuleks lubada otsustada, kumba direktiivi selliste nõuete suhtes kohaldada”.

10 Direktiivi 97/9 artikli 1 punkt 3 sätestab, et selle direktiivi tähenduses on „instrumendid” nõukogu 10. mai 1993. aasta direktiivi 93/22/EMÜ väärtpaberiturul pakutavate investeerimisteenuste direktiivi kohta (EÜT L 141, lk 27; ELT eriväljaanne 06/02, lk 43) lisa B jaos loetletud instrumendid.

11 Direktiivi 97/9 artikli 1 punktis 4 on investor määratletud kui „iga isik, kes on usaldanud raha või instrumente investeerimisühingule seoses investeerimistegevusega”.

12 Kõnealuse direktiivi artikli 2 lõiked 2 ja 3 sätestavad:

„2. Skeem pakub investoritele kaitset kooskõlas artikliga 4, kui:

— pädevad asutused on otsustanud, et nende arvates ei suuda investeerimisühing otseselt tema rahalise olukorraga seotud põhjustel täita oma kohustusi, mis tulenevad investorite nõuetest, ega suuda seda ilmselt lähitulevikuski teha,

või

— kohtuorgan on otseselt investeerimisühingu rahalise olukorraga seotud põhjustel teinud otsuse, mille tagajärjel ei või investorid esitada nõudeid investeerimisühingu vastu,

olenevalt sellest, kumb otsus tehti enne.

Nõuded, mis tulenevad investeerimisühingu suutmatusest:

- tagasi maksta investoritele võlgnetavat või kuuluvat raha, mida on seoses investeerimistegevusega nende nimel käsutatud,
- või
- tagastada investoritele neile kuuluvaid instrumente, mida on seoses investeerimistegevusega nende nimel käsutatud, hallatud või hoitud,

kaetakse kooskõlas kohaldatavate juriidiliste ja lepinguliste tingimustega.

3. Kõik lõike 2 kohased nõuded sellisele krediidasutusele, kelle suhtes kohaldatakse teatavas liikmesriigis nii käesolevat direktiivi kui ka direktiivi 94/19/EÜ, suunab kõnealune liikmesriik oma äranägemise järgi emma-kumma direktiivi alla kuuluvale skeemile. Ühtki nõuet ei hüvitata nende direktiivide alusel rohkem kui üks kord.”

13 Direktiivi 97/9 artikli 4 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Liikmesriigid tagavad, et skeemide antav tagatis on artikli 2 lõikes 2 nimetatud nõuete osas vähemalt 20 000 [eurot] investori kohta.

31. detsembrini 1999 võib iga liikmesriik, kus tagatissumma on käesoleva direktiivi vastuvõtmise ajal väiksem kui 20 000 [eurot], säilitada selle väiksema tagatissumma, tingimusel et see ei ole väiksem kui 15 000 [eurot]. See võimalus on ka liikmesriikidel, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 94/19/EÜ artikli 7 lõike 1 teise lõigu üleminekusätteid.

2. Liikmesriik võib sätestada, et teatavad investorid ei saa skeemide pakutavat kaitset või neile pakutakse madalamat kaitsetaset. Need erandid on loetletud I lisas.”

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 06/07, lk 263), I lisa C jaos on esitatud selle direktiiviga hõlmatud finantsinstrumentide loetelu. Nimetatud jao punkti 2 kohaselt kuuluvad rahaturuinstrumentid finantsinstrumentide mõiste alla.

15 Direktiivi 2004/39 artikli 4 lõike 1 punktis 19 on määratletud rahaturuinstrumentid:

„Rahaturuinstrumentid – need finantsinstrumentide liigid, millega rahaturul tavaliselt kaubeldakse, nagu riigi võlakirjad, hoiusesertifikaadid ja kommertspaberid, välja arvatud maksevahendid”.

Leedu õigus

16 20. juuni 2002. aasta seaduse nr IX-975 investorite hoiuste ja võlakirjade tagamise kohta (*Žin.*, 2002, nr 65-2635, edaspidi „hoiuste tagamise seadus”), millega võetakse Leedu Vabariigi õigusesse üle direktiivid 94/19 ja 97/9, artikli 2 lõikes 3 on sätestatud:

„hoiustaja - füüsiline või juriidiline isik, kellel on hoius pangas, panga filiaalis või ühistupangas, välja arvatud isikud, kelle hoiused ei ole käesoleva seaduse kohaselt tagatud. [...]”

17 Hoiuste tagamise seaduse artikli 3 lõigetes 1, 2 ja 4 on sätestatud:

„1. Hoiuste tagamise raames on tagatud hoiustajate hoiused littedes ja välisvaluutas: Ameerika Ühendriikide dollarites, eurodes ning Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikide omavääringutes (edaspidi „välisvaluuta”) [...].

2. Investorite suhtes esinevate kohustuste kindlustamise esemeks on väärtpaberite lunastamise kohustus (olenemata nende nomineerimise valuutast) või rahaliste vahendite tagasimaksmine littedes või välisvaluutas.

[...]

4. Tagatud ei ole kindlustusvõtja enda emiteeritud võlaväärtpaberid (hoiusesertifikaadid), nimetatud kindlustusvõtja aktsepsitud pangatähtedest ja lihtvekslitest tulenevad kohustused ning hüpoteekvõlakirjad, mis on emiteeritud vastavalt Leedu seadusele hüpoteekvõlakirjade ja hüpoteeklaenu kohta [...]”

18 Hoiuste tagamise seaduse artikli 9 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Hoiustajal tekib õigus kindlustushüvitisele kindlustusjuhtumi toimumise päeval. Investoril tekib õigus kindlustushüvitisele kindlustusjuhtumi toimumise päeval ainult juhul, kui kindlustusvõtja on üle andnud või kasutanud investori väärtpabereid ja (või) rahalisi vahendeid ilma viimase nõusolekuta. Investoritele võlakirjade eest tasumisele kuuluva kindlustushüvitise arvutamisel on hõlmatud ainult need investori väärtpaberid ja rahalised vahendid, mida kindlustusvõtja ei suuda investorile tagastada.”

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

19 V. Guliavičius sõlmis 17. jaanuaril 2011 bankas „Snoras” AB-ga (edaspidi „Snoras”) inflatsioonimääraga seotud hoiusesertifikaadi omandamise lepingu.

20 V. V. Nemaniūnas sõlmis 9. märtsil, 14. juulil, 26. septembril ja 6. oktoobril 2011 Snorasega võlakirjade märkimise lepingud.

21 Leedu valitsuse 16. novembri 2011. aasta otsusega peatati Snorase tegevus. Leedu Keskpank pöördus 24. novembril 2011 kohtusse, et algatada Snorase suhtes pankrotimenetlus.

22 V. Guliavičius ja V. V. Nemaniūnas esitasid kohtusse hagi Snorasega sõlmitud lepingute tühisuse tuvastamiseks peamiselt selle põhjendusega, et kõnealune pank oli neile esitanud eksitavat ja ebatäielikku teavet esiteks seoses ostetud instrumentidele kohaldatava tagatisega ning teiseks seoses Snorase finantsseisundiga.

23 Vilniaus apygardos teismas jättis 6. mai 2013. aasta määrusega V. Guliavičiuse hagi rahuldamata. Lietuvos apeliacinis teismas rahuldab 29. juuli 2013. aasta määrusega V. Guliavičiuse apellatsioonkaebuse, tühistas esimese astme kohtu määruse ja huvitatud isiku sõlmitud hoiusesertifikaadi omandamise lepingu.

24 IID on piiratud vastutusega riigi osalusega ettevõtja, mille ülesanne on tagada finantsasutuste maksejõuetuse korral hoiuste ja investorite investeeringute kaitse. See ettevõtja palus oma kassatsioonkaebuses, mille ta esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule V. Guliavičiuse algatatud menetluses, Lietuvos Apeliacinis Teismase 29. juuli 2013. aasta määruse tühistamist.

- 25 Vilniaus Apygardos Teismas jättis 7. detsembri 2012. aasta määrusega V. V. Nemaniūnase hagi rahuldamata. Pärast viimati nimetatu esitatud apellatsioonkaebuse arutamist jättis Lietuvos Apeliacinis Teismas esimese astme kohtu määruse muutmata. Eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitatud kassatsioonkaebuses palub V. V. Nemaniūnas tühistada apellatsioonikohtu otsus.
- 26 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas on seisukohal, et tema menetluses olevad kohtuvaidlused tuleb lahendada nende liidu õigusnormide seisukohast, mis puudutavad V. Guliavičiusele ja V. V. Nemaniūnasele kui hoiustajatele või investoritele antavat õiguslikku kaitset.
- 27 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud esiteks küsimus, kuidas on kaitstud V. Guliavičiuse ostetud hoiusesertifikaat. Nimelt märgib ta ühelt poolt, et Leedu Vabariik otsustas hoiuste tagamise seaduse artikli 3 lõike 4 kaudu tugineda direktiivi 94/19 artikli 7 lõikes 2 ja sama direktiivi I lisa punktis 12 ette nähtud erandile ning jättis seega direktiivis ette nähtud kaitse alt välja sellised väärtpaberid nagu põhikohtuasjas käsitletav hoiusesertifikaat. Teiselt poolt on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas selline väljajätmine on kohaldatav ainult krediidasutuse emiteeritud võlaväärtpaberitele, millel on konkreetselt finantsinstrumentide peamised tunnused direktiivide 97/9 ja 2004/39 tähenduses.
- 28 Teiseks on Lietuvos Aukščiausiasis Teismasel tekkinud küsimus seoses kõnealuste direktiivide nõuetekohase ülevõtmisega. Ta märgib nimelt sisuliselt seda, et direktiivi 97/9 põhjenduses 9 ja artikli 2 lõikes 3 sisalduvate viidetega direktiivile 94/19 löi liidu seadusandja süsteemi, milles niisuguste instrumentide omanikud, nagu põhikohtuasjade menetlustes käsitletavad hoiusesertifikaadid ja võlakirjad, peavad olema tingimata kaitstud ühega neist kahes direktiivist. Seevastu Leedu õiguses on hoiuste tagamise seaduse artikli 3 lõikes 4 piiratud sellega, et kõik võlaväärtpaberid, sealhulgas järelikult ka hoiusesertifikaadid ja võlakirjad, on jäetud tagamise skeemi alt välja, ilma et ette oleks nähtud kaitsmise alternatiivseid viise. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates jätab aga selline üldine välistamine niisuguste väärtpaberite omanikud, nagu käsitletakse põhikohtuasjades, kaitseta.
- 29 Kolmandaks on Lietuvos Aukščiausiasis Teismasel tekkinud kahtlused selle suhtes, kas direktiiv 97/9 on nõuetekohaselt üle võetud, kuna hoiuste tagamise seaduse artikli 9 lõikes 1 on selles sättes sätestatud kaitse saamiseks võrreldes direktiiviga ette nähtud täiendav tingimus, mille kohaselt tekib investoril õigus kindlustushüvitisele ainult juhul, kui investeerimisühing on üle andnud või kasutanud investori väärtpabereid ja/või rahalisi vahendeid ilma viimase nõusolekuta.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Lietuvos Aukščiausiasis Teismas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas direktiivi 94/19 artikli 7 lõiget 2 koostoimes I lisa punktiga 12 tuleb käsitada ja tõlgendada nii, et kui liikmesriik jätab kaitseta krediidasutuse hoiustajad, kes omavad selle krediidasutuse emiteeritud võlaväärtpabereid (hoiusesertifikaadid), siis võib seda väljajätmist kohaldada ainult juhul, kui nimetatud hoiusesertifikaatidel esinevad (on) kõik finantsinstrumendi tunnused direktiivi 2004/39 tähenduses (võttes arvesse ka muid liidu õigusakte, näiteks Euroopa Keskpanka määrust nr 25/2009), sealhulgas on nendega võimalik järelturul kaubelda?
2. Kui asjassepuutuv liikmesriik otsustab võtta direktiivid 94/19 ja 97/9 riigisisesse õigusesse üle selliselt, et hoiustajate ja investorite kaitseskeemid kehtestatakse ühe ja sama õigusaktiga (ühe seadusega), siis kas direktiivi 94/19 artikli 7 lõiget 2 koostoimes I lisa punktiga 12 ja direktiivi 97/9 artikli 2 lõiget 2, arvestades direktiivi 97/9 artikli 2 lõiget 3, tuleb käsitada ja tõlgendada nii, et ei saa tekkida olukord, et hoiusesertifikaatide ja võlakirjade omanikud ei ole kaetud ühegi kaitseskeemiga (tagamise skeemiga) eespool viidatud direktiivide tähenduses?

3. Vottes arvesse asjaolu, et riigisisesete õigusnormide kohaselt ei ole ükski direktiividega 94/19 ja 97/9 ette nähtud võimalik kaitseskeem kohaldatav krediidasutuse emiteeritud hoiusesertifikaatide ja võlakirjade omanike suhtes, siis:
- a) kas direktiivi 94/19 artikli 3 lõige 1, artikli 7 lõige 1 (direktiiviga 2009/14 muudetud redaktsioonis) ja artikli 10 lõige 1 koostoimes sama direktiivi artikli 1 lõikega 1, milles on määratletud mõiste „hoius“, on piisavalt selged, täpsed, tingimusteta ja isikutele subjektiivseid õigusi loovad, selleks et isikud saaksid neile riigisiseses kohtus tugineda, et põhjendada oma hüvitisenõudeid [liikmes]riigi asutatud tagatisfondi vastu, kes vastutab kõnealuse hüvitise maksmise eest?
 - b) kas direktiivi 97/9 artikli 2 lõige 2 ja artikli 4 lõige 1 on piisavalt selged, täpsed, tingimusteta ja isikutele subjektiivseid õigusi loovad, selleks et isikud saaksid neile riigisiseses kohtus tugineda, et põhjendada oma hüvitisenõudeid [liikmes]riigi asutatud tagatisfondi vastu, kes vastutab kõnealuse hüvitise maksmise eest?
 - c) kui vastus eespool esitatud küsimustele 3a ja 3b on jaatav, siis millise neist kahest võimalikust kaitseskeemist kohaldamise kasuks peab riigisise kohus otsustama, et lahendada eraõigusliku isiku ja krediidasutuse vahelist vaidlust, millesse on kaasatud [liikmes]riigi asutatud tagatisfond, kes vastutab hoiustajate ja investorite kaitseskeemide haldamise eest?
4. Kas direktiivi 97/9 artikli 2 lõiget 2 ja artikli 4 lõiget 2 (koostoimes nimetatud direktiivi I lisaga) tuleb käsitada ja tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt ei ole investeringute tagamise skeem kohaldatav krediidasutuse emiteeritud võlakirju omavate investorite suhtes finantsinstrumentide liigi tõttu (võlaväärtpaberid) ja seetõttu, et kindlustusvõtja (krediidasutus) ei ole investorite rahalisi vahendeid või väärtpabereid üle andnud või kasutanud ilma investori nõusolekuta? Kas sama direktiivi eespool nimetatud sätete tõlgendamise jaoks on investorite kaitse seisukohast tähtis asjaolu, et võlaväärtpaberid emiteerinud krediidasutus – emitent – on samal ajal nende finantsinstrumentide kontohaldur (vahendaja) ja et investeeritud rahalised vahendid ei ole eraldatud muudest krediidasutuse käsutuses olevatest vahenditest?”

- 31 Euroopa Kohtu presidendi määrusega Indėlių ir investicijų draudimas ja Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2014:225) jäeti rahuldamata eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Liidu Kohtu kodukorra artiklis 105 ette nähtud kiirendatud menetluses.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 32 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust selle kohta, kas direktiivi 94/19 artikli 7 lõiget 2 ja sama direktiivi I lisa punkti 12 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigid jätavad selle direktiiviga ette nähtud kaitse alt välja krediidasutuse emiteeritud hoiusesertifikaadid, siis võivad nad seda väljajätmist kohaldada ainult nende sertifikaatide suhtes, millel on kõik finantsinstrumendi tunnused direktiivi 2004/39 tähenduses.
- 33 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et direktiivi 94/19 artikli 7 lõikes 2 ega direktiivi I lisa punktis 12 ei ole hoiuste tagamise skeemi alt välja jätmise korral ette nähtud, et asjassepuutuvatel instrumentidel peavad olema kõik finantsinstrumendi tunnused direktiivi 2004/39 tähenduses.
- 34 Direktiivi 94/19 nõudeid arvestades on siiski oluline, et instrumendid, mille liikmesriigid võivad kaitseta jätta, kuuluksid direktiivi 94/19 kohaldamisalas olevate instrumentide hulka.

- 35 Direktiivi 94/19 artikli 1 punktis 1 on sätestatud, et selle direktiivi tähenduses on mõistega „hoius” hõlmatud esiteks „igasugune kreditsaldo, mis tekib kontole jäänud vahenditest või tavalisest pangandustegevusest tulenevates ajutistes olukordades” ning teiseks „igasugune krediidasutuse võlg, mida tõendab tema väljastatud sertifikaat”.
- 36 Seega nähtub selle sätte sõnastusest, et mõiste „hoius” määratlemisel direktiivi 94/19 tähenduses ei ole viidatud direktiivis 2004/39 sätestatud finantsinstrumendi tunnustele. Nimetatud sättest nähtub ka, et teist liiki hoiust iseloomustab asjaolu, et see väljendub sertifikaadis, mida saab üle anda, mistõttu on seega selles sisalduv nõudeõigus kaubeldav.
- 37 Viimast järeldust kinnitab ka analüüs, mis käsitleb komisjoni ettepanekut direktiivi 94/19 kohta (KOM(92) 188 (lõplik), 4.6.1992, EÜT C 163, lk 6), kuivõrd ettepaneku artiklis 1 viidati selgelt „võl[ale], mida tõendab üleantav sertifikaat”. Sellega seoses olgu samuti märgitud, et direktiivi 86/635 artiklis 20, millele direktiivi 94/19 ettepanekus viidatakse, on täpsustatud, et sertifikaadiga tõendatud võlad on „nii võlakirjad kui ka võlad, mille eest on välja lastud siirdvõlatahti, eriti hoiukviitungid”.
- 38 Seega ei ole direktiivi 94/19 artikli 7 lõikega 2 koostoimes sama direktiivi I lisa punktiga 12 vastuolus selline riigisisene õigusnorm, nagu on hoiuste tagamise seaduse artikli 3 lõige 4, mis jätab hoiuste tagamise skeemi alt välja „kindlustusvõtja enda emiteeritud võlaväärtpaberid (hoiusesertifikaadid)”, tingimusel et niisugused väärtpaberid on üleantavad.
- 39 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb käesoleval juhul kontrollida, kas V. Guliavičiuse omandis oleva hoiusesertifikaadil on selline tunnus.
- 40 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 94/19 artikli 7 lõiget 2 ja sama direktiivi I lisa punkti 12 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigid võivad jätta selle direktiiviga ette nähtud tagatisskeemi alt välja krediidasutuse emiteeritud hoiusesertifikaadid, kui need sertifikaadid on üleantavad, mille peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus, ilma et vaja oleks veenduda selles, et neil sertifikaatidel on kõik finantsinstrumendi tunnused direktiivi 2004/39 tähenduses.

Teine küsimus

- 41 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust selle kohta, kas direktiive 94/19 ja 97/9 tuleb tõlgendada nii, et ei saa tekkida olukord, et krediidasutuse emiteeritud võlaväärtpaberid, eelkõige hoiusesertifikaadid ja võlakirjad ei ole kaetud ühegi nende direktiividega ette nähtud tagatisskeemiga.
- 42 Teine küsimus põhineb hüpoteesil, et põhikohtuasjas käsitletavad hoiusesertifikaadid kuuluvad direktiivis 94/19 ette nähtud tagatisskeemist tehtud erandi alla, mille kehtestamise otsustas Leedu seadusandja kõnealuse direktiivi I lisa punkti 12 alusel. Sellisel juhul soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitust selle kohta, kas liidu õigusega on kooskõlas, kui selliste riigisiseste õigusnormidega, nagu on kõnealused Leedu õigusnormid, on direktiivid 94/19 ja 97/9 koos üle võetud ning niisugused sertifikaadid nende direktiividega ette nähtud mõlemast tagatisskeemist üldiselt välja jäetud, jättes seega nende omanikud igasuguse kaitseta.
- 43 Sellega seoses olgu märgitud, et arvestades mõistete „hoius” ja „instrument” määratlusi, mis sisalduvad vastavalt direktiivides 94/19 ja 97/9, võib sama võlaväärtpaber, nagu nähtub ka eelotsusetaotlusest, kuuluda samal ajal mõlema mõiste alla ning seega mõlema kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse.
- 44 Siiski tuleb nentida, et nende kahe direktiiviga ette nähtud tagatisskeemide suhtes kehtivad erinevad tingimused, eelkõige nende alt väljajätmise osas. Kui nimelt direktiivi 94/19 artikli 7 lõikes 2 ja I lisas ette nähtud erandid põhinevad kas hoiustajate või hoiuse tüübil, siis direktiivi 97/9 artikli 4 lõikes 2 on erandid ette nähtud ainult investorite tüübist lähtuvalt.

- 45 Kuigi liidu õigusega ei ole küll vastuolus see, kui liikmesriik otsustab direktiivid 94/19 ja 97/9 ühe ja sama õigusaktiga üle võtta, peab sellises olukorras selle õigusaktiga kehtestatud kord, nagu on rõhutatud ka direktiivi 97/9 põhjenduses 9, vastama nende kahe direktiivi nõuetele.
- 46 Järelikult, kui seadusandja on nagu põhikohtuasjades kasutanud direktiivi 94/19 I lisa punktis 12 sätestatud võimalust jätta kõnealune nõude tüüp selle direktiiviga ette nähtud tagatisskeemi kohaldamisalast välja, siis ei saa asjaolu, et seadusandja võttis nimetatud direktiivi ja direktiivi 97/9 üle ühe ja sama õigusaktiga, tuua kaasa seda, et see nõude tüüp on lisaks direktiivi 97/9 artikli 4 lõikes 2 sätestatud tingimustele välja jäetud ka sama direktiiviga ette nähtud kaitseskeemist.
- 47 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiive 94/19 ja 97/9 tuleb tõlgendada nii, et kui krediitdiasutuse suhtes esinevad nõuded võivad kuuluda samal ajal mõiste „hoius” alla direktiivi 94/19 tähenduses ja mõiste „instrument” alla direktiivi 97/9 tähenduses, kuid seadusandja on kasutanud direktiivi 94/19 I lisa punktis 12 sätestatud võimalust jätta need nõuded selle direktiiviga ette nähtud kaitseskeemi alt välja, siis ei saa selline väljajätmine tuua kaasa seda, et need nõuded on välja jäetud ka direktiiviga 97/9 ette nähtud kaitseskeemist, arvestamata viimati nimetatud direktiivi artikli 4 lõikes 2 sätestatud tingimusi.

Neljas küsimus

- 48 Oma neljanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 97/9 artikli 2 lõiget 2 ja artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused riigisisesed õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mis teevad direktiivis ette nähtud tagatisskeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediitdiasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtpabereid ilma investori nõusolekuta.
- 49 Mis puudutab hoiuste tagamise seaduse artikli 9 lõikes 1 sätestatud tingimust, siis tuleneb direktiivi 97/9 analüüsist, et direktiivis ette nähtud kaitse saamiseks peavad investorite nõuded vastama direktiivi artikli 2 lõikes 2 sätestatud tingimustele. Lisaks on direktiivi I lisas ära toodud nende investorite loend, kelle võib direktiivi artikli 4 lõike 2 kohaselt skeemide pakutava kaitse alt välja jätta või pakkuda neile madalamat kaitsetaset.
- 50 Samas nähtub eelotsusetaotlusest, et krediitdiasutuse emiteeritud võlakirjade omanikud saavad direktiivis 97/9 ette nähtud kaitse ainult siis, kui täidetud on hoiuste tagamise seaduse artikli 9 lõikes 1 sätestatud tingimus nõusoleku puudumise kohta.
- 51 Sellega seoses tuleb märkida, et direktiivis 97/9 ei ole selleks, et investorid saaksid kuuluda selle kaitseskeemi alla, sellist tingimust ette nähtud. Peale selle ei ole niisuguste instrumentide omanikke, nagu on ühe põhikohtuasja pool V. V. Nemaniūnas, nimetatud nende investorite hulgas, keda võib direktiivi 97/9 I lisa alusel selle skeemi alt välja jätta.
- 52 Eeltoodut arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 97/9 artikli 2 lõiget 2 ja artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused riigisisesed õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mis teevad direktiivis ette nähtud tagatisskeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediitdiasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtpabereid ilma investori nõusolekuta.

Kolmas küsimus

- 53 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust selle kohta, kas direktiive 94/19 ja 97/9 tuleb tõlgendada nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei või kohaldada riigisisesed õigusnorme, mis jätaaksid teatavate võlaväärtpaberite omanikud ebaseaduslikult ilma nende direktiividega kehtestatud tagatisskeemide kaitsest eeskätt seetõttu, et nimetatud õigusnormid teevad

investeeringute tagamise skeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediidasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtpabereid ilma investori nõusolekuta.

- 54 Kuna - nagu on tuvastatud käesoleva kohtuotsuse punktis 40 - Leedu seadusandja kehtestas üleantavate hoiusesertifikaatide suhtes direktiiviga 94/19 ette nähtud tagatisest erandi õiguspäraselt, siis tuleb kolmandat küsimust mõista nii, et see puudutab ainult direktiivi 97/9.
- 55 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 52, tuleb niisuguseid riigisiseseid õigusnorme nagu põhikohtuasjas, mis teevad direktiiviga ette nähtud tagatisskeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediidasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtpabereid ilma investori nõusolekuta, käsitada direktiivi 97/9 artikli 2 lõikega 2 ja artikli 4 lõikega 2 vastuolus olevana.
- 56 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peab riigisisene kohus riigisisest õigust kohaldades tõlgendama seda võimalikult suurel määral direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiiviga taotletav tulemus ja järgida seega ETL artikli 288 kolmandat lõiku (kohtuotsus Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395, punkt 8).
- 57 Juhul kui selline kooskõlaline tõlgendus ei ole võimalik, tuleb rõhutada, et kõigil juhtudel, kui direktiivi sätted on nende sätete sisu silmas pidades tingimusteta ja piisavalt täpsed, võivad eraõiguslikud isikud neile riigisiseses kohtus liikmesriigi vastu tugineda nii juhul, kui viimane on jätnud direktiivi riigisisesse õigusesse ette nähtud tähtajal üle võtmata, kui ka juhul, kui direktiiv on üle võetud ebaõigesti (kohtuotsus Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punkt 33).
- 58 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 86, on käesoleval juhul direktiiv 97/9 skeemi alla kuuluvate juhtude määratlemisega seoses piisavalt selge, täpne ja tingimusteta, et eraõiguslikud isikud saaksid sellele vahetult tugineda.
- 59 Peale selle olgu meenutatud, et direktiivi vahetut õigusmõju omada võivatele sätetele saab tugineda üksuse vastu, kellele on, olenemata tema õiguslikust vormist, tehtud ametiasutuse korraldusel ülesandeks viimase kontrolli all olevate avalike teenuste osutamine ja kellel on sellega seoses märksa laiemad volitused kui need, mis tulenevad üksikisikute vahelistele suhetele kohaldatavatest eeskirjadest (kohtuotsus Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punkt 39). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas IID, kelle puhul on teada, et tema ülesanne on tagada finantsasutuste maksejõuetuse korral investoritele nende hoiuste ja investeeringute kaitse, vastab neile tingimustele.
- 60 Kui see on nii ja direktiiv 97/9 vastab skeemi alla kuuluvate juhtude määratlemisega seoses vahetu õigusmõju omamiseks vajalikele tingimustele, peab riigisisene kohus kõrvale jätma mis tahes riigisisese vastuolus oleva sätte ning seega nende investeeringute kindlakstegemisel, mis kuuluvad selles direktiivis ette nähtud kaitseskeemi alla, mitte kohaldama tingimust, mis puudutab investori nõusolekuta rahaliste vahendite kasutamist.
- 61 Seega tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 97/9 tuleb tõlgendada nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siis, kui ta leiab, et põhikohtuasjades on sellele direktiivile tuginetud niisuguse üksuse vastu, kes vastab neile tingimustele, et tema vastu saab kõnealuse direktiivi sätetele tugineda, jätma kohaldamata sellise riigisisese õigusnormi, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mis teeb selles direktiivis ette nähtud tagatisskeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediidasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtpabereid ilma investori nõusolekuta.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riigisisene kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiivi 94/19/EÜ hoiuste tagamise skeemide kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta direktiiviga 2009/14/EÜ, artikli 7 lõiget 2 ja sama direktiivi I lisa punkti 12 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigid võivad jätta selle direktiiviga ette nähtud tagatisskeemi alt välja krediidasutuse emiteeritud hoiusesertifikaadid, kui need sertifikaadid on üleantavad, mille peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus, ilma et oleks vaja veenduda selles, et neil sertifikaatidel on kõik finantsinstrumendi tunnused Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ, tähenduses.
2. Direktiivi 94/19, mida on muudetud direktiiviga 2009/14, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. märtsi 1997. aasta direktiivi 97/9/EÜ investeringute tagamise skeemide kohta tuleb tõlgendada nii, et kui krediidasutuse suhtes esinevad nõuded võivad kuuluda samal ajal mõiste „hoius” alla direktiivi 94/19 tähenduses ja mõiste „instrument” alla direktiivi 97/9 tähenduses, kuid seadusandja on kasutanud direktiivi 94/19 I lisa punktis 12 sätestatud võimalust jätta need nõuded selle direktiiviga ette nähtud kaitseskeemi alt välja, siis ei saa selline väljajätmine tuua kaasa seda, et need nõuded on välja jäetud ka direktiiviga 97/9 ette nähtud kaitseskeemist, arvestamata viimati nimetatud direktiivi artikli 4 lõikes 2 sätestatud tingimusi.
3. Direktiivi 97/9 artikli 2 lõiget 2 ja artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused riigisisised õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mis teevad direktiivis ette nähtud tagatisskeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediidasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtabereid ilma investori nõusolekuta.
4. Direktiivi 97/9 tuleb tõlgendada nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siis, kui ta leiab, et põhikohtuasjades on sellele direktiivile tuginetud niisuguse üksuse vastu, kes vastab neile tingimustele, et tema vastu saab kõnealuse direktiivi sätetele tugineda, jätma kohaldamata sellise riigisisese õigusnormi, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mis teeb selles direktiivis ette nähtud tagatisskeemi alla kuulumise võimaluse sõltuvaks asjaolust, et asjassepuutuv krediidasutus on üle andnud või kasutanud asjaomaseid rahalisi vahendeid või väärtabereid ilma investori nõusolekuta.

Allkirjad